TEXT: VERONIKA VOLDŘICHOVÁ, ILUSTRACE: JIŘÍ MORAVEC

- Narodil se 8. 8. 1958 v Chomutově, matka byla učitelka biologie, otec lesní inženýr.
- Gymnázium absolvoval ve Vlašimi.
- Vystudoval Přírodovědeckou fakultu UK v Praze, obor Zoologie odborná. Na katedře zoologie PřF UK dokončil i postgraduální studium.
- Od roku 1988 pracuje v zoologickém oddělení Národního muzea v Praze, nejprve jako preparátor, posléze jako kurátor sbírky obojživelníků a plazů.
- Odborně se specializuje na systematiku, taxonomii a biogeografii obojživelníků a plazů střední Evropy, Blízkého východu a Amazonie.
- Popsal téměř dvě desítky nových druhů žab a ještěrů.
- Podílel se na ilustraci encyklopedie Svět zvířat a několika dílů příručky Handbuch der Reptilien und Amphibien Europas.

Ilustrátor přírody

RNDr. JIŘÍ MORAVEC, CSc.

Položili jsme ilustrátorovi Jiřímu Moravcovi pár otázek:

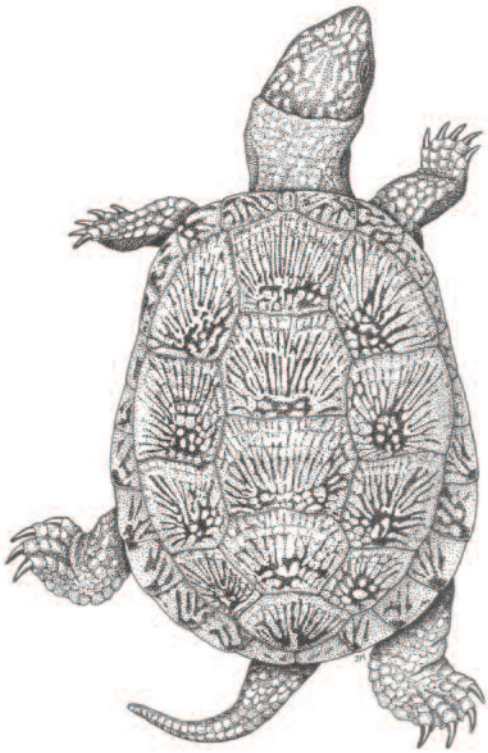
Jak jste s ilustrováním přírody začínal?

S rodiči a bratrem jsme trávili hodně krásného času v přírodě. V té době jsem neměl dobrý fotoaparát, tak jsem si rostliny a zvířata maloval. Hodně jsem si také četl o exotických krajích, které byly tehdy nedostupné. Cestoval jsem tedy tak, že jsem si všechny ty neprobádané pralesy, rozlehlé savany a mořské hlubiny i s jejich podivuhodnými obyvateli fantazíroval tužkou na papír. „Uvězněn“ do školních lavic jsem si také s oblibou krátil čas ilustrováním svých sešitů. Úměrně záživnosti výkladu pak byly některé víc pomalované než popsané (ostatně dodnes se tohoto zlozvyku nějak nemohu zbavit a poznámky z různých důležitých porad a školení se mi ztrácejí pod všelijakými čmáranicemi).

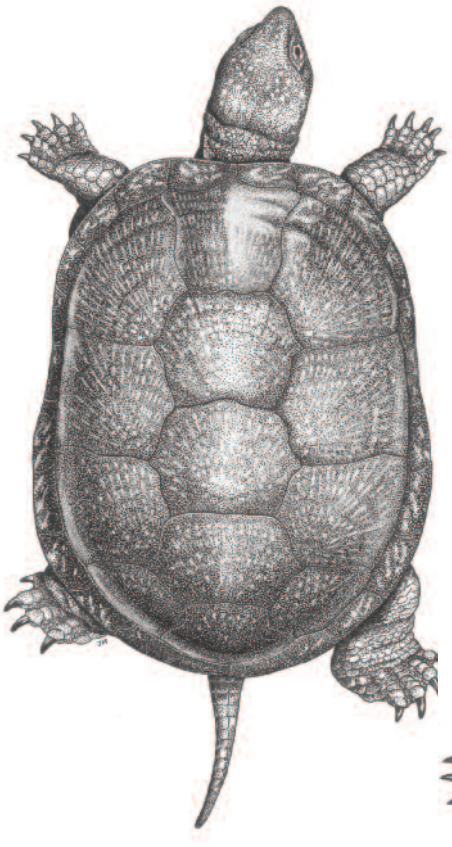
Co nejraději kreslíte, co Vás na ilustrování nejvíce baví?

Nejradši mám černobílé pérovky. Je s nimi jednoduchá práce. Stačí tuš a pero nebo pár lepších fixů a kus papíru. Kreslit se dá prakticky všude. Perokresbou je možné vystihnout i všelijaké jemné detaily, od jednoduchého náčrtu se lze propracovat i k fotograficky přesnému obrazu. S perem není nutné být tak rychlý a obratný jako se štětcem. Je čas na stínování, lze si pomoci bělobou nebo pastelkou. Baví mne přitom pozorovat, jak obraz na čistém papíře vzniká, jak mu ožívají rysy, jak si lze hrát s jeho perspektivou. Často je to ale také velké trápení, když člověk cítí, že je zobrazení příliš strnulé, toporné a ploché a nedaří se najít to něco, co mu chybí.

Při zoologické ilustraci mne těší také možnost nahradit kresbou chybějící či poškozené části zobrazovaného objektu nebo vytvořit z více nekvalitních předloh co nejvěrohodnější podobu daného živočicha či rostliny. Někdy je třeba nakreslit lebku nějakého zvířete a jako vzor je k dispozici jen neúplná, popraskaná, olámaná lebka s chybějícími zuby. Jindy

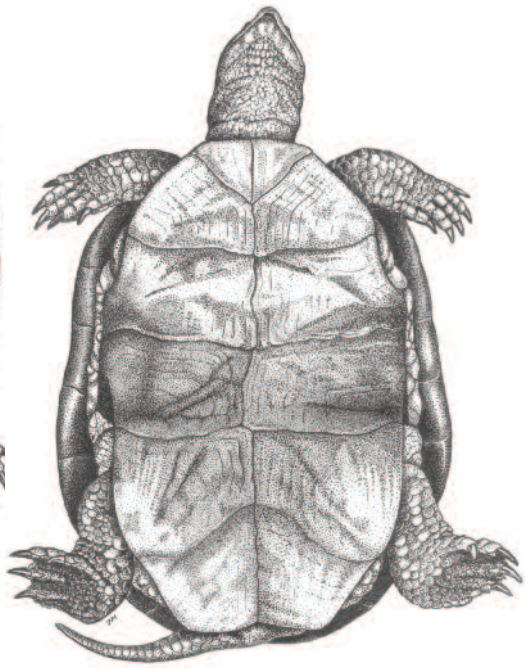

▲ *Želva bahenní Emys orbicularis, samec, dorzální pohled*

◀ *Želva bahenní Emys orbicularis, samice, dorzální pohled*

▼ *Želva bahenní Emys orbicularis, samice, ventrální pohled*

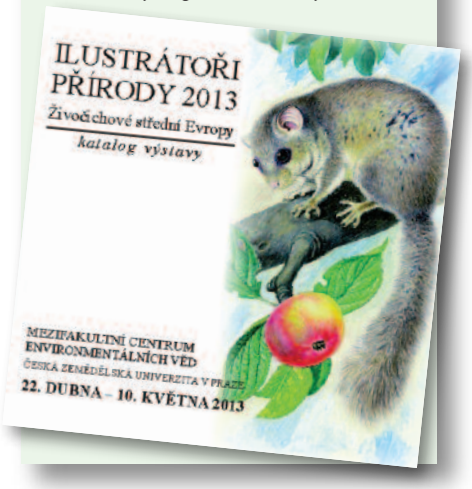

je žádán přirozený obrázek určitého vzácnějšího tvora a k dispozici je jen prastarý pokroucený muzejní exemplář a pár nekvalitních fotografií.

Jak se ilustrování přírody snoubí s Vaším povoláním?

Ačkoli si kreslím doma, převážná část mých kreseb vznikla jako součást mé muzejní a vědecké práce. Doplňuji jimi své publikace, přednášky nebo výstavy. Je to celkem normální praxe. Každý pořádný zoolog nebo botanik by měl umět kreslit. Se schopností kreslit totiž souvisí i schopnost umět se na určitý předmět dobře podívat. Abychom tedy nějakého živočicha dokázali dobře určit a popsat, musíme se na něj podívat stejným způsobem, jako kdybychom ho měli namalovat. Někdy mám pocit, že jsem dané zvíře pořádně viděl a poznal, až když jsem ho nakreslil. Kresba a ilustrace tedy patří k zoologické práci.

Ilustrace Jiřího Moravce byly součástí výstavy „Ilustrátoři přírody" uskutečněné na přelomu dubna a května 2013 v Mezifakultním centru environmentálních studií České zemědělské univerzity v Praze. Výstava návštěvníkům představila díla současných 11 nejvýznamějších výtvarníků České republiky v oboru encyklopedické kresby.

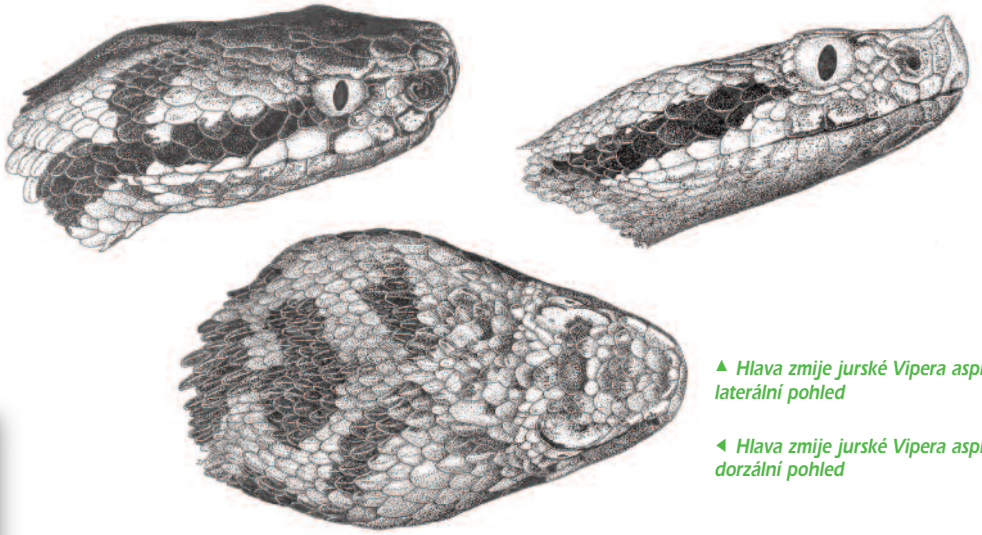
Na rozdíl od fotografie nám dobrá kresba umožňuje ukázat a zdůraznit důležité znaky příslušného tvora. Na papír lze namalovat to, co objektiv fotoaparátu nevidí, nebo náležitě nezaostří. Můžeme si určovat jednotné měřítko obrázků, můžeme zvířata a rostliny zobrazovat v potřebných pozicích, ze správných pohledových stran. Chceme-li nabídnout srovnání vybraných znaků, potom není těžké nakreslit vedle sebe to, co bychom na jednu fotografii nikdy nedostali. Myslím, že skutečně dobré učebnice a určovací klíče dávají kresbám před fotografiemi stále přednost. K takové odborné zoologické ilustraci je samozřejmě nutné mít po ruce vhodné předlohy. Práce v muzeu je tak pro mne velkou výhodou.

▲ *Hlava užovky obojkové Natrix natrix, laterální pohled*

▶ *Hlava užovky obojkové Natrix natrix, dorzální pohled*

▼ *Hlava zmije obecné Vipera berus, laterální pohled*

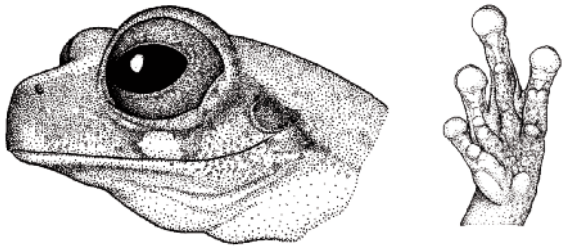

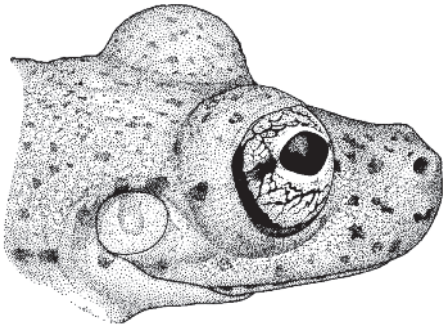
▲ *Hlava zmije jurské Vipera aspis, laterální pohled*

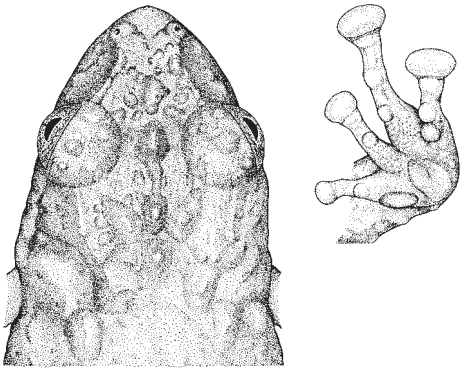
◀ *Hlava zmije jurské Vipera aspis, dorzální pohled*

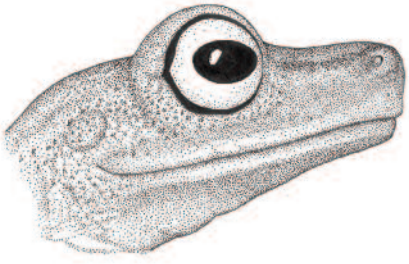
Bolivijská rosnička Reichleova Dendropsophus reichlei, hlava a přední a zadní noha. ▶

Peruánská bezblanka akademická Pristimantis academicus, hlava a přední a zadní noha. ▶▼

▲▲ *Amazonská rosnivka iquito Scinax iquitorum, hlava laterální pohled.*

▲ *Amazonská rosnička nymfa Hypsiboas nympha, hlava laterální pohled.*